

Nr 238.

Av herr **Lindhagen**, om upphävande av Konungens rätt att upphöja i adligt stånd samt förläna friherrlig och grevlig värdighet m. m.

I anslutning till det åskådningssätt, som utvecklats i en föregående motion (nr 237) rörande prinsars och prinsessors särställning, synes det nu vara hög tid att även adelsskapet definitivt överflyttas till historien och lämnar utrymme för livskraftigare realiteter. I år har även det sista verkliga adelsprivilegiet fallit genom avskaffande av adelns forum privilegiatum och efter världskriget bör väl en allmän storstädning i de gamla författningarna äga rum.

Det första kravet som härvid framställer sig är upphävandet av *Konungens rätt enligt 37 och 39 §§ regeringsformen att upphöja män i adligt stånd* samt tilldela adelsmän friherrlig och friherrar grevlig värdighet. Motioner hava därom förevarit redan förut, senast 1908. Några skäl torde vara överflödiga att anföra, då saken talar tillräckligt för sig själv.

En annan fråga är, om de *redan förvärvade adelstitlarna* eller praktiskt taget baron- och grevetitlarna i alla fall böra få kvarstå och lämna sitt bidrag till upprätthållandet av servilism för artificiella auktoriteter och uppkallandet av enfald i allmänhet.

Då år 1821 rätten att upphöja uti adligt stånd avskaffades i Norge, inträffade att alla redan förvärvade adelstitlar frivilligt nedlades av deras innehavare. Världen har dock ej gått längre framåt än att deras ättlingar här och var börjat inse den personliga fördelen av att kunna på ett enkelt sätt fördumma sina medmänniskor och därför här och var börjat upptaga de av fäderna bortlagda titlarna.

Denna erfarenhet och då en sådan frivillighet som i början gjorde sig gällande i Norge lär vara alldeles utesluten i Sverige på grund av sakens omfattande och ingrodda beskaffenhet därstädes, lär denna angelägenhet icke kunna få sin tillbörliga avslutning utan att även redan uppkomna bördstitlar borttages genom en särskild författning, som måhända måste få grundlags natur. Signifikativt för att en sådan författ-

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 4 saml. 106 häft. (Nr 234—238). 4

ning står i överensstämmelse med tidens så kallade rättsmedvetande är andra kammarens beslut vid 1912 års riksdag att vid kammarens förhandlingar och i dess protokoll adelstitlar ej vidare skola användas vid benämningen av kammarens ledamöter. Första kammaren avslog visserligen en motion i enahanda syfte, men detta berodde helt naturligt därpå, att denna kammare i dylika ting ofta företräder en gången tids rättsmedvetande.

Emellertid återstår även en del av *de i 114 § regeringsformen omnämnda adelsprivilegier*, samtliga till innehållet oväsentliga, men till andan av den mest häpnadsväckande antikverade beskaffenhet. I motioner vid 1911 års riksdag, vilka påyrkade upphävande av ridderskapets och adelns veto mot nämnda privilegiers ändrande eller upphävande, yttrades om dem följande: »Genom sin blotta tillvaro utgöra de ett stöd för den skadliga bördsvidskepelsen, en förnekelse av den mänskliga likställigheten och den personliga förtjänstens ensamrätt till företräde. Ensamt de i dem oupphörligt förekommande uttrycken frälse och ofrälse bidra att hos obildade, tanklösa och fördomsfulla människor vidmakthålla något av den gamla kastuppfattningen och bevara tron på ett falskt socialt värde.» Här bör väl storstädningen i författningen omsider kunna få bli definitiv.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen ville

1:o för sin del antaga sådan ändring i 37 och 39 §§ regeringsformen att vad dessa paragrafer innehålla rörande Konungens rätt att upphöja män i adligt stånd samt tilldela adelsmän friherrlig samt friherrar grevlig värdighet upphäves;

2:o hos Konungen anhålla om framläggande av förslag till en lagstiftning, varigenom jämväl rättigheten att bära redan förvärvade börd- och adelstitlar upphäves;

3:o hos Konungen anhålla om framläggande av förslag till ett fullständigt avskaffande av ridderskapets och adelns i 114 § regeringsformen omnämnda privilegier, förmåner, rättigheter och friheter.

Stockholm den 18 mars 1916.

Carl Lindhagen.